

YLÄSÄLI

2013

Tervehdys Tukholman Suomalaiselta Adventtiseurakunnalta

JOKAINEN JOKA NÄIN
PUHDISTAA ITSENSÄ,
HÄNESTÄ TULEE ASTIA
JALOA KÄYTTÖÄ VARTEN...

YLÄSALI

2013 - 3

Tukholman Suomalaisen
Adventtiseurakunnan
uutis- ja yhteyslehti

Osoite

YLÄSALI-lehti
Olof Palmes
gata 25, 3 tr
111 22 Stockholm

Pankkiyhteys

Stockholms finska
adventförsamling

Plusgiro
19 46 61-5

Tiedonantoihin:
YLÄSALI-lehti

Sähköposti

falcoprofil@bredband.net

Toimituskunta

Ari Laitinen
08-756 80 48

Vieno Piironen
0171-534 02

Riikka Jääskeläinen
riikkajaa@hotmail.com

Sinikka Mäkivierikko
falcoprofil@bredband.net

Aram Mäkivierikko
falcoprofil@bredband.net

Taitto

Sinikka Mäkivierikko

Kansikuva:

Sinikka Mäkivierikko

Teksti

2 Tim. 2:21

Kotisivu:

www.ylasali.se

VANHA KILPAILU YS 2013-2

Ristikon ratkaisu sivulla 19. Vastauksia tuli yllätysmäärä. Kolmen todistajan läsnäollessa, ulkopuolisen arvanostajan toimesta, voittajiksi seuloituivat: *Simo Kallio, Kirsi Peltonen, Esko Mäkivierikko. Onnittelut!*

UUSI KILPAILU YS 2013-3

Tiskarin tuskaa

Raamattu on täynnä astioita. Jotkut hyödyllisiä (2 Tim. 2:21), jotkut käyttökeltvottomia (Jer 51:34). Jotkut arvokasta, jotkut halpaa materiaalia (San. 25:4; Jer. 18:1-6). Jotkut särkyvät muuten (Jer. 22:28), jotkut rikotaan tarkoituksella (Jer. 13:14; 19:1, 10; 25:34; 48:38). Jotkut korjataan, kuten **Amnon Weinstein** kaasukammioiden edessä keskitysleirillä soitettuja viuluja, tulen ja sateen patinoimia, joissakin Daavidin tähti kuviona. Nyt nämä **Violins of Hope** (Toivon viulut) soivat jälleen konserttisaaleissa Holokaustissa menehtyneiden omistajiensa äänenä – ainoana, mitä heistä on jäljellä. Näitä instrumentteja soittaessaan viulistit sanovat tuntevansa väreiden käyvänsä lävitseen. Mitä kokee hän, joka kerran vie ”ne jotka suuresta ahdistuksesta tulevat”, elämän veden lähteille ja pyyhkii kaikki kyneleet heidän silmistään (Ilm. 7:14, 17)?

Tämän Viejän tunteminen on ihmismielelle ”aarde saviastioissa” (2. Kor. 4:7). Eihän vain aarteeseen sekoitu ”astian makua” – sävyä tai sisältöä, joka vääristää ”hänen tunte misensa tuoksun” aromin? Astian makua ei voi pestä pois, niin kuin muun irtolian. Tosin likakin voi olla niin lujassa, että tiskari tuskastuu: ”Voi sinua, Jerusalem, kun et puhdistu! *Kuinka kauan* tätä vielä jatkuu?” (Jer. 13:27). ”Pese pahuus sydämestäsi, Jerusalem, *kuinka kauan* annat väärin ajatusten hallita mieltäsi?” (Jer. 4:14).

KYSYMYKSET: Mikä Raamatun astia on **1) ehjä, vaikka on täynnä reikiä (mitä enemmän ja pienempiä reikiä, sitä hienompaa työn jälki), 2) hyödyllinen, vaikka pohja vuotaa, 3) käytetään puhdistukseen, mutta ilman vettä?**

VIHJE: Sen kuvaannollisen käyttöön viitataan mm. Aamoksen kirjan 8. ja 9. luvussa. **VASTAUKSET 30.11.2013** mennessä: YLÄSALI-lehti, Olof Palmes g. 25, 3 tr, 11122 Stockholm
Sähköposti: falcoprofil@bredband.net – SM

Lähteet: D-Radio Wissen: ”Die Geigen klingen weiter” 28/5 2013;
Violines of Hope: www.youtube.com/watch?v=kfpbw52hwnM

”Pitäkää ajatuksenne kirkkaina.” 1 Piet. 1:13

KUVA: SINIKKA MÄKIVIERIKKO

Kuningas Hiskian tuntoja kuoleman lähestyessä: "Kuin kutoja minä olen kiertänyt loppuun elämäni kankaan, ja nyt minut leikataan loimilangoista irti" (Jes. 38:12). Kun kangas puretaan auki kangastukilta, jolle se työn edetessä on kierretty, vasta paljastuu, millainen kudoksesta todellisuudessa tuli. Maaailmanhistoria keskeneräisenä voi johtaa väärin päätelmiin. Epäoikeudenmukaisuuksien keskellä on hyvä tietää: kun kaikki on valmista, nähdään: "Oikeat ja vanhurskaat ovat hänen tuomionsa... Halleluja!" (Ilm. 19:2).

Kangaspuut – museotavaraa?

KUVA: ARAAMI MAKIVIERIKKO

Kuninkaallinen Kutoja

Tukholman suomalaisessa adventtiseurakunnassa on viime aikoina käynyt vieras, johon emme koskaan totu: kuolema. Muutaman seurakuntalaisen ja naapuriseurakuntalaisenkin paikka esirukoilijana, kanssavaeltajana, innoittavana puhujana, rakkaana omaisena on nyt tyhjä. Jäljellä on kyöneleet, suru ja kaipaus.

Saarnaajan kirjan kuvaus ihmiselämästä on tullut ajankohtaiseksi: "Aika on syntyä ja aika on kuolla..." Samoin on aika istuttaa ja repiä alas, purkaa ja rakentaa, itkeä ja nauraa, valittaa ja hypellä, heitellä kiviä ja kerätä kivet, syleillä ja olla syleilemättä, etsiä ja kadottaa, säilyttää ja viskata pois, reväistä rikki ja omella yhteen, olla vaiti ja puhua. On myös aika rakastaa ja aika vihata, aika sodalla ja aika rauhalla (Saarn. 3:1-8).

Siivotessani laatikoita kotona löysin runon, jonka tekijä ei käy ilmi, mutta jolla on syvä viesti meille vielä elämässä kiinni oleville:

Jälleen, mutta vain yhden, yhden ainoastaan lisävuoden elonkankaaseen kiinnittää saan. Siellä niitä jo onkin, raitoja, vierekkäin, toiset kauniita, toiset ikäänkuin väärinpäin. Nuo kauniit varmaan liittyvät lapsuuteen keimaillen kuin aurinko pinnalla päilyvän veen. Entäs raidat nuo toiset, harmaat ja tummat, muodostain kankaaseen varjot hivenen kummat?

Nähkääs, ne ovat vuosia tuskain ja suruin, jolloin iloa mitattiin vain vähäisin muruin. Mut´ huomaa: jos raidat nuo kankaasta ottaisit pois, ei silloin kuvio sen aito laisinkaa ois.

Siks´ elon kangas se koostuu niistä ja näistä, kuolemasta, surusta, onnesta, rakkauden häistä. Kaiken tään voit kauniiksi raidoiksi liittää ja valmiiksi kankaasi saatuas´ Luojaasi kiittää.

Kuten Saarnaajan kirjan 3. luvun jakeet, runo tekee tiettäväksi, että ilot ja surut, harmaat ja tummat hetket, kuuluvat ihmiselämän kuvioihin. Jotkut seurakuntalaiset ovat nyt saaneet elämänsä kankaan valmiiksi. Heidän kokemuksensa muodostavat kauniita, värikkäitä raitoja elämän kudoksessa, joka on Taivaallisen mallisuunnittelijan taatua "designia". Mekin voimme turvallisesti jättää elämämme kankaan saman suunnittelijan hoidettavaksi. Hänellä on juuri sinun persoonallisuutesi sopiva kuosi valmiina!

– Eeva-Liisa Vihermä

Voimme elää vain yhden vaihtoehdon. Ovatko valintamme olleet optimaalisia edellytyksiimme nähden? Se näkyy sillä hetkellä, kun meille sanotaan: "Elämäsi viimeinenkin kyynärä on kudotut" (Jer. 51:13).

KUVA: S. MAKIVIERIKKO

Menolippu Marsiin – Akilleen kantapään kautta

Haksahduin taannoin keräämään tietoja antiikin nimistä, joita käyttelemme puheessamme sen kummemmin pohtimatta. Ensi alkuun näitä jumalhahmoja putkahti mieleen vain kourallinen, mutta puurtaminen ja penkominen vain toden rajamaastossa nosti niitä esiin melkoisen liudan. Siinä missä yksi lupaili terveyttä, tarjosi toinen rakkautta ja kolmas peräti kuolemattomuutta. Vaikka ne eivät mitään näistä voi antaakaan, antiikin muinaistarustoon perehtyminen voi auttaa ymmärtämään oman aikamme uuspakajuuden ilmiöitä. Aloitetaanpa ruohonjuuritasaolta, Akilleen kantapäästä.

Akilles oli rohkein sankari Kreikan sodassa Troijaa vastaan. Äiti varmisti poikansa haavoittumattomuuden kastamalla hänet Styx-virtaan, mutta koska äiti kannatteli Akilleesta tämän oikeasta kantapäästä, se ei kastunutkaan. Juuri tähän kantapäähän petollinen Paris haavoitti Akilleesta kuolettavasti. Siitä sai alkunsa tämä laajalle levinnyt sanonta.

Afroditen, muinaisen Kreikan rakkauten- ja kauneudenjumalattaren, Eroksen äidin, sanotaan nousseen merestä Kyp-roksen saaren länsipäässä. Roomalaisilla Afroditena vastasi Venus.

Amor, toiselta nimeltään Cupido (Kreikan mytologiassa Eros), Venuksen poika ja roomalaisen jumalaistaruston rakkaudenjumala, kuvataan usein joussipysyvä kantavaksi siivekkääksi pikkupojaksi. Oikukkaan Amorin nuolten uskottiin osuessaan saavan ihmisen rakastumaan seuraavaan näkemäänsä henkilöön.

Apollon moni tuntee vain matkanjärjestäjänä, toinen taas liittää sen Eino Leinon runoon *Hymyilevä Apollo* ("Ei paha ole kenkään ihminen..."). Tämä Zeuksen ja Leton poika Apollo edusti miehistä kauneutta täydellisimmillään.

Artemis, Apollon kaksoissisar ja

Antiikin seitsemästä ihmeestä tärkein, Efeson Artemiille omistettu temppele, mainitaan ensimmäisen kerran vuoden 600 e.Kr. paikkeilla, jolloin Krimin niemimaan seuduilta saapuneet sotaisat kimmerialaiset valtasivat kaupungin ja tuhosivat temppelin. Sata vuotta myöhemmin Lyydian kuningas Kroisoksen rakentama temppele oli valtava: 125 m pitkä, 60 m leveä, 25 m korkea. Se poltettiin v. 356 e.Kr., mutta pystytettiin uudelleen, kunnes gootit tuhosivat sen v. 263 j.Kr. Vielä kerran jälleenrakennettu temppele tuhoutui lopullisesti 500-luvun loppupuolella. Oman aikansa mahtavimmasta rakennuksesta on jäljellä enää vain rauniot, joita tässä katselevat Miksu, Riikka ja Leena.

pääjumala Zeuksen tytär, oli luonnon ja metsästyksen jumalatar. Hänen katsottiin edistävän kasvullisuutta ja varttuvaa elämää. Artemis kuvattiin usein kantamassa jouta ja nuolikoteloita. Artemiin temppeleitä Efesosessa oli yksi antiikin seitsemästä ihmeestä.

Apostolien teoissa kerrotaan Paavalin Efesosssa pitämien puheiden hermostuttaneen Demetrios-nimisen hopeasepäni, joka huolestui elinkeinonsa puolesta ja pelkäsi myös jumalatar Artemiin, ”jota koko Asia ja maailma palvelee”, menettävän mahtavuutensa. Demetrioksen puheesta kiihtyneet efesolaiset raivostuivat ja alkoivat huutaa: ”Suuri on efesolaisten Artemis!” Vasta kaupungin sihteeri sai neuvottelutaidollaan kansan rauhoittumaan (Apt. 19:23-40).

Asklepios oli kreikkalaisessa jumalaistaruudessa terveyden ja lääkinnän jumala, jonka ylijumala Zeus surmasi, koska hänen uskottiin pystyvän herättämään kuolleen henkiin. Asklepioksen tunnuksen, sauvan ympärille kietoutuneen käärmeen, voi nykyään nähdä sairaaloiden ja apteekkien logoissa ja lääkäreiden rintamerkeissä.

Athene (tai Athena, usein Pallas Athene), sodan ja viisauden jumalatar, syntyi isänsä Zeuksen päästä, mistä syystä hänet yhdistettiin viisauteen. Athene oli Ateenan kaupunkivaltion suojelija. Kreikan nykyinen pääkaupunki kantaa hänen nimeään. Ateneum tarkoittaa Athenen temppeleitä.

Atlas-nimi komeilee monen karttakirjan kannessa. Tämä kreikkalaisen jumalaistaruuden hahmo oli titaanien johtaja kapinassa Zeusta vastaan. Hävittyään Atlas tuomittiin kannattelemaan taivasta päällään ja käsivarsillaan. Oma pääkallo puolestaan lepää atlasnikaman varassa. Marokossa, Afrikan luoteiskulmassa, kohoavat Atlas-vuoret – samoin kuin vuorten rannoilta länteen avautuva Atlantin valtameri – ovat saaneet nimensä Atlaksen mukaan.

Antiikin jumalatar-Diana metsästi itse, aikamme jumaloitu Diana (1961-1997) ”metsästettiin” kuoliaaksi paparazzien toimesta (sanotaan). Filmi Dianasta on saamassa ensi-iltansa lokakuussa 2013.

Cupido-nimisen taidegallerian voi löytää Tukholman Vanhastakaupungista. Nimi on peräisin roomalaiselta rakkautenjumalalta, joka suuntasi jousipyssynsä milloin jumaliin, milloin ihmisiin, ja sai nämä rakastumaan.

Diana, roomalaisessa mytologiassa Kreikan Artemista vastaava jumalatar, yhdistettiin villieläimiin. Häntä palvottiin myös kuun jumalattarena ja pidettiin siveyden vertauskuvana. Dianalle pyhitettyjä temppeleitä rakennettiin eri puolille laajaa Rooman valtakuntaa. Esimerkiksi Portugalin Evorassa on edelleen nähtävissä yhden sellaisen rauniot.

Eros (roomal. mytologiassa Amor) oli Kreikan taruston rakkauten jumala. Eroksesta juontuu erotiikka, aistillinen rakkaus.

Europa oli Foinikian kuninkaan tytär, jonka valkeaksi häräksi naamioitunut Jupiter-jumala kantoi Kreetan saarelle. Eurooppa on saanut nimensä tämän kuninkaan tyttären mukaan.

Atlantin rantaa Teneriffalla.

KUVA: ARI LAITINEN

Hermes Kökarin Källskärissä.

Fantasos oli kreikkalaisten uniennäön jumala. Tästä ovat saaneet alkunsa sanat fantasia ja fantastinen.

Flora oli roomalaisilla kukkien jumalatar. Kasvisto on monella kielellä Flora.

Fortuna, Jupiterin tytär, oli roomalaisten onnen ja sattuman jumalatar. Hänestä muistuttavat monien kielten onnea merkitsevät sanat (esim. engl. *fortune*). Fortunan seurueeseen kuului Copia, runsaudensarvea kantava yltäkylläisyyden jumalatar (ruots. *kopiös* = valtava, yltäkylläinen).

Fosforus, jonka mukaan pimeässä loistava alkuaine fosfori on nimetty, oli kreikkalaisessa tarustossa Lusiferin vastine. Lusifer puolestaan merkitsee planeetta Venusta aamutähtenä, mutta on myös sielunvihollisen petollinen nimitys (Lusifer = valonkantaja).

Freija, skandinaavien rakkauden ja laulun jumalatar, on antanut nimensä ruotsinkieliselle perjantaille (*fredag* = Freijan päivä).

Heliosta, kreikkalaisen mytologian auringon henkilöitymää, vastasi Roo-

massa Sol. Molemmat nimet merkitsevät aurinkoa. Helios karautti päivän mittaan aurinkovaunuillaan halki taivaankannen idästä länteen, mutta purjehti valjakkoiheen yöllä meren yli takaisin itään ehtiäkseen ajoissa auringonnousuun. Helioksella oli sisar, kuun jumalatar Selene.

Hera (roomalaisten Juno), Zeuksen sisar ja vaimo, oli Kreikassa avioliiton, hedelmällisyyden ja synnytyksen jumalatar. Heran tunnuseläin oli riikinkukko.

Herkules (kreik. **Herakles**) oli roomalaisessa mytologiassa hyveen jumala. Tämä Zeuksen poika suoritti 12 urotyötä. Herkuleen jousi ja nuolet ratkaisivat aikoinaan Troijan sodan. Tänäpäin nimi kytketään lähinnä suureen, nelimoottoriseen kuljetuskoneeseen, joka vuodesta 1954 lähtien on palvellut eri tehtävissä yli 50 maassa. Yhdysvaltain ilmavoimissa Hercules on ollut käytössä yli 50 vuotta. Kebnekaisen rinteeseen maaliskuussa 2012 murskautunut norjalainen kuljetuskone oli tyypiltään Hercules.

Hermes (roomal. Mercurius) oli jumalten sanansaattaja. Hermesin isä oli Zeus ja äiti Maia, Atlaksen tytär. Hermes oli puhujien, kauppiaiden, varkaiden sekä – siivekkäiden kenkiensä ansiosta – urheilijoiden jumala. Hermes huolehti myös sielujen saattamisesta tämän- ja tuonpuoleisen välillä. Maailmoita erottavan Styx-virran yli vainajan vei kuitenkin lautturi Kharon.

Hermeksellä ja Afroditella oli yhteinen poika, Hermafroditos. Poikaan rakastunut metsänneito rukoili jumalia, etteivät nämä koskaan erottaisi heidän ruumiitaan. Näin Hermafroditoksesta tuli kaksineuvoinen eli *hermafrodiitti*. Hermes on antanut nimensä myös *hermeneutiikalle*, tulkinnan taidolle, eläytyvälle ymmärtämiselle. Hermeneutiikkaa sovelletaan mm. Raamatun tekstien, mutta myös musiikin ja kuvataiteen selittämisessä ja tulkinnassa.

Hyacinthus, Apollon rakastama kallis poika, kuoli tapaturmaisesti. Pojan

verestä sai alkunsa kukka, jolle annettiin nimeksi hyasintti.

Hydra oli viisikymmenpäinen vesikäärme, jonka Zeusken poika Herkules tappoi. Vesikäärmeen nimestä juontuvat esim. hydrauliiikka ja hydroterapia (vesihoidot).

KUVA: ARI LATINEN

Hypnos, unen henkilöitymä, oli Nyksin (Yön) poika ja Thanatoksen (Kuoleman) kaksoisveli. Antiikin taiteessa hänet kuvataan siivekkääksi ja parrakkaaksi mieheksi, jonka lapset rakastavat unta ja saavat muutkin nukahtamaan. Hypnosin tunnuksena on unikko. Unen jumala antoi nimen hypnoosille, hankalasti määriteltävälle sosiaaliselle vuorovaikutustilalle, joka on sukua suggestiolle.

Iris, jumalten sanansaattaja Kreikan mytologiassa, oli sateenkaaren ruumiillistuma. Tunnettu iiriksen kukkana, joista Pohjoismaissa tavallisimmin on keltainen kurjenmieikka.

Janus, kaksikasvoinen roomalainen ovien ja porttien kuningas, katsoi samanaikaisesti sekä menneeseen että tulevaan. Hän symboloi alkua antaen useissa kielissä nimen vuoden ensimmäiselle kuukaudelle (*januari, January jne*).

Juno, Saturnuksen tytär, Jupiterin sisar ja vaimo, oli jumalatar, jonka tehtävänä oli suojella naisia. Junon kuukausi on kesäkuu (*juni, June jne*).

Jupiter oli roomalainen Kreikan Zeusta vastaava pääjumala. Aurinkokuntamme suurin ja kirkkain planeetta on Jupiter.

Keskiajalla uskottiin, että Maa on kaiken keskus ja sitä kiertävät auringon,

kuun ja Jupiterin lisäksi planeetat Merkurius, Venus, Mars ja Saturnus.

Planeettojen kuninkaana ja seitsemän taivaan hallitsijana pidetty Jupiter on lainannut nimensä monelle tuotteelle. Ostatpa polkupyörän tai huilun, se saattaa olla merkkiä Jupiter.

KUVA: ARI LATINEN

Kronos (roomal. Saturnus), sadonkorjuun jumala ja titaaneista vahvin, tunnettiin Isä Aikana. Vanha ylijumala Kronos nai sisarensa Rhean, ja heidän lapsiaan ovat mm. merenjumala Poseidon, manalanjumala Haades ja ylijumala Zeus.

Maia oli kasvun ja hedelmällisyyden jumalatar, jonka kuukausi oli toukokuu, roomalaisen kalenterin kolmas kuukausi (*maius, maj, May, Mai*).

Mandaghr, viikon toisen päivän nimi muinaisruotsiksi merkitsi kuun päivää. Samaa kantaa ovat englannin *Monday* ja saksan *Montag*. Romaanisissa kielissä lähtösanana on latinan kuuta merkitsevä *luna*, josta juontuu esim. ranskan *Lunedì*.

Mars, Jupiterin ja Junon poika, oli roomalainen sodan jumala. Rooman armeijan sotilaat luottivat siihen, että Mars suojelee ja johdattaa heidät voittoon taisteluissa. Mars antoi nimensä maaliskuulle (*martius, mars, March, März*). Maaliskuun kevätpäivän tasauksesta alkoi sotilaiden vuosi (talvella sotatoimia ei harjoitettu).

Mars-kiertotähden havaitsivat tietävästi ensimmäisinä egyptiläiset. Marsia tutkimaan on lähetetty luotaimia 1960-luvulta asti, ja sen pinnalle on saatu onnistuneesti laskeutumaan useita mönkijöitä. Vuonna 2012 perustettu

Mars One -järjestö on ilmoittanut suunnittelevansa Marsin asuttamista vuonna 2022. Netin kautta hakemuksen oli elokuuhun 2013 mennessä täyttänyt pitkälti yli 100 000 halukasta. Heistä on tarkoitus valita 40 astronauttia. Kukaan heistä ei tule palaamaan Maahan, sillä tarjolla on vain menolippuja. Hankkeen johtaja, hollantilainen **Bas Lansdorp**, ilmoittaa tavoitteena olevan perustaa Marsiin uusi Maa. Sotilaallisella marssimusiikilla sen enempää kuin komennolla ”Mars matkaan” ei ole mitään tekemistä Mars-jumalan tai -planeetan kanssa.

Merkurius, Jupiterin poika, oli roomalaisten kaupankäynnin jumala, jumalten sanansaattaja ja kielen hallitsija. Hänen mukaansa on nimetty aurinkoa lähinnä kiertävä planeetta, samoin elohopea (engl. *mercury*). Nimi näkyy tänään myös merkantiililissa termeissä (esim. merkonomi). Keskiviikko oli Merkuriuksen päivä (lat. *dies mercuri*, ransk. *mercredi*, esp. *miércoles*).

Minerva (vrt kreikk. Athene) oli roomalaisten sodankäynnin, viisauden, tieteen ja taiteen jumalatar. Minervan nimi yhdistetään usein pöllöön. Suomalaisen laatukirjallisuutta julkaisevan Minervakustantamon tunnus on pöllö. Minervanpöllö (*Athene noctua*) edusti Athenejumalatarta tai oli hänen seuralaisensa. Minervanpöllö on harvinaisuus – kuten todellinen viisauskin...

Morfeus oli unien jumala. Hänen mukaansa sai nimen kovia tuskia lievittävä ja uneliaisuuteen vaivuttava morfiini.

Muusat olivat Jupiterin ja Mnemosy-nen tyttäriä. Näiden yhdeksän tyttären erikoisalaa olivat ennen muuta runous ja kirjallisuus, mutta myös historia, kaunopuheisuus, tanssi ja tähtitiede. Muusat piilevät myös musiikki-sanat taustalla.

Narcissos, Kreikan taruston kaunis nuorukainen, rakastui lähteestä heijastuvaan omaan kuvaansa, riutui kuoliaaksi, mutta muuttui kukaksi, joka kantaa hänen nimeään. (Narcissoksesta kirjoitin enem-

Mitä keisari Trajanus tekisi tänään?

Keisari Trajanus (53-117) käski rangaista kristittyjä ”ihmiskunnan vihollisina”, koska he eivät uskoneet keisarin jumaluuteen eivätkä hartaasti rukoilleet ”meidän” (Rooman) jumaliamme.* Trajanuksen kriteerin mukaan maailmassa olisi nyt 7,2 miljardia ”ihmiskunnan vihollista”. Passittaisiko ex-Rooman ex-keisari koko ihmiskunnan itsensä vihollisena menolipulla Mars-matkaan, vai tyytyisikö hän siihen, että uskonsa vuoksi vainotuista kristityt ovat ykkössijalla? Heitä vainotaan nykyään 130:ssa maassa (muslimeja 117:ssä, juutalaisia 75:ssä maassa).

(Lähteet: *Classical Roman Reader* s. 249-251; *Kristendomen* s.75; *Die Welt* 1/7 2013)

män Yläsali-lehden numerossa 2011/2)

Nektari oli jumalten juoma. Nimitystä käytetään paitsi kukkien medestä myös koko hedelmästä valmistetusta juomasta, joka on siten mehua täyteläisempää.

Neptunus, Jupiterin veli, oli kolmi-kärkisellä atraimella varustautunut roomalaisten merenkäynnin pääjumala, jota kreikkalaisilla vastasi Poseidon. Neptunuksen mukaan sai nimensä kaukainen v. 1846 löydetty planeetta, samoin kuin radioaktiivinen alkuaine neptunium (Np), jota muodostuu uraanin ja neutronien välisessä ydinreaktiossa.

Nestor oli kreikkalaisten iäkäs kuningas, joka oli kuuluisa viisaudestaan, kaunopuheisuudestaan ja kaukokatseisuudesta. Nestori jäi suomenkieleenkin vanhan (ja viisaan?) nimitykseksi.

Nyks (lat. Nox), yön jumalatar, oli yksi varhaisimmista hahmoista kreikkalaisessa mytologiassa. Kuolemanjumala Thanatos oli hänen poikansa.

Oden, Skandinavian mytologiassa jumalten ja ihmisten kuningas, piti vaimonsa Friggan ja poikansa Balderin kanssa hovia Valhallassa. Tukholmassa heistä muistuttaa Odenplan ja Valhallavägen. Odenin päivä on keskiviikko, ruotsiksi *onsdag*.

Okeanos oli roomalaisessa mytologiassa valtameren (engl. *ocean*) jumala, Gaian ja Uranoksen poika. Okeanosella oli tuhansia lapsia.

KUVA: S. JÄÄKIVI/REKRO

Antiikin atleetit vannoivat ”rehdin kilpailun” olympiavalan Zeuksen alttarin äärellä. Zeukselle sytytetty soihtu paloi kilpailujen ajan, kuten nykyisissäkin kisoissa v:sta 1928 lähtien. Liekin kuljetus ei kuulunut antiikin rituaaleihin. Se tapahtui ensimmäisen kerran 1936 Berliinissä. Natsi-Saksan keksimä soihtuviesti jäi pysyväksi elementiksi, kuljetustapa vaihtelee. 1976 Heran tempelin alueella Kreikassa sytytetty tuli muunnettiin radiosignaalkiksi, joka lähetettiin satelliittien kautta Kanadaan, missä se laukaisi lasersäteen, joka sytytti olympiatulen. Ehkä olympiasoihtu paloi myös Jerusalemin ”kreikkalaisissa urheilujuhliissa” hellenistisen kulttuurin vuosisatoina? Sikojen uhraaminen Zeukselle Jumalan pyhäkössä sytytti kuitenkin ns. makkabilaiskapinan (160-luvulla eKr), joka toi pienen tauon ”pakanain tallamiseen”, kunnes Rooma alisti Palestiinan v. 63 eKr ja tuhosi myöhemmin tempelinkin v. 70 jKr.

P.S. Jos ateenalaiset palvelivat tuntemattoman jumalan alttarilla tietämättään oikeaa Jumalaa, palveleeko olympiaväki tietämättään ateenalaisten epäjumalaa? ”Päihtyneen hurmion” jumalaa Bacchusta urheilijaopiskelijat palvovat tutkitusti muita enemmän. Joukkueurheilu on monelle nuorelle sosiaalinen pakkoportti alkoholin käyttöön.

Art and experience in Classical Greece s. 42-43; Kristendom s. 37; Wikipedia: The Olympic Flame; DN 3/10 2013).

Olympus oli jumalten asunto Kreikan korkeimmalla vuorella. Sitä hallitsevista jumalista ylin oli Zeus. Olympuksesta muistuttavat maailmanlaajuiset urheilukisat ja japanilainen kameramerkki.

Pan, kreikkalainen paimenten, laidunten, laumojen ja metsien jumala, jätti meille nykyään katusoittajienkin suosiman monipillisen panhuilun, mutta myös paniikin ja paanisen pelon. Kirjallisuudesta monille tuttu on hahmo nimeltä Peter Pan.

Pandora oli roomalaisen tarun mukaan ensimmäinen nainen, jonka Vulcan muovasi Jupiterin käskystä. Kreikkalaisessa tarustossa Pandoran teki savesta Hefaistos Zeuksen käskystä. Pandora toi mukanaan taivaasta suljetun lippaan, joka sisälsi kaikki ihmisten sairaudet ja vaivat. Utelias Pandora ei voinut vastustaa kiusausta avata rasia, ja silloin vitsaukset pääsivät valloilleen. Lippaan sisälle jäi vain toivo. Pandora avasi rasi-an vielä kerran ja vapautti toivon.

Pandoran lippaalla tarkoitetaan tänään asioita, jotka herättävät uteliaisuutta mutta joita ei kannata kokeilla, koska siitä seuraisi ikävyyksiä.

Paris, Troijan kuninkaan poika, varttui paimeneksi Ida-vuorella. Siellä hänen piti ratkaista, kuka kolmesta neidosta – Hera, Athena, Afrodite – oli kaunein. Paris valitsi Afroditen. Kiitokseksi Afrodite lupasi Parikselle kreikkalaisen

Menelausin vaimon, Helenen, naisista kauneimman. Paris kävi noutamassa Helenin, mutta siitä sai alkunsa Troijan sota, jossa Paris sai surmansa. Paris antoi nimen kauneudestaan kuuluisalle Ranskan pääkaupungille.

Pegasos, siivekäs muusien hevonen, aikansa maan kamaralla seikkailtuaan, lentää viiletti taivaaseen. Leikkimielessä Pegasoksen voi nähdä vauhdissa kynäkäyttäjien runoratsuna.

Pluton, manalan kuninkaan, Jupiterin ja Neptunuksen veljen, mukaan on nimetty paitsi pikkuplaneetta Pluto, myös Aku Ankan koira. Radioaktiivista plutoniumia (Pu) syntyy niinikään radioaktiivisen neptuniumin hajotessa. Plutoniumia käytetään ydinaseissa, ydinreaktoreissa sekä avaruusluotaimien ydinparistoissa.

Pomona, hedelmien ja puutarhojen jumalatar, liittyy tänään monissa kielissä omenan kaltaisiin hedelmiin (engl. *pomegranate* = granaattiomena).

Psykhee oli Cupidon rakastama nymfi. Nymfit olivat kauniita kreikkalaisia metsänneitoja, jotka asustivat vuorilla, virtojen varsilla, puissa jne. Psykhee on antanut nimensä psykelle ja psykologialle.

Granaattiomena maitaan mm. 2. Moos. 39:24.

Jatkuu seuraavassa numerossa!

Koruttoman kosketus

Kuunnellessani eräänä elokuisena iltana Cambridgen King's Collegen poikakuoron esittämänä ”There is a green hill far away” ihastuin yksinkertaiseen ja hienoon, minulle uuteen melodiana sekä kuoron koruttomaan esitykseen niin paljon, että päätin kääntää tämän 1840-luvulta olevan laulun suomeksi.

En voinut olla varma oliko teksti jo suomennettu. Kun virsikirjan säveltäjäluetelosta ei löytynyt **Wiljam Horsleyn** (1774-1858), laulun säveltäjän nimeä, ryhdyin kääntämään ja muokkaamaan tekstiä suomalaisen runomittaan, sijoitin sen *SDA-Hymnalista* (n:o 164) löytämäni nuottikuvaan ja ajattelin lähettää laulun Sointu Venäläiselle, joka yhtenä viimeisistä näyttää pitävän kuorolaulun lippua ylhäällä.

Sitten tuli ”mutta”. Saatuani kaiken valmiiksi ja laulun blogisivulleni ymmärtsin katsoa virsikirjan sanoittajien luetteloa. Sieltä löytyi **Cecil Frances Aleksanderin** (1818-1895), alkutekstin kirjoittajan, nimellä virsi 78 – ”Vieraalla maalla kaukana” (*Seurakunta laulaa*, n:o 158) **Jaakko Haavion** (1904-1984) vuodelta 1962 olevana suomennoksena.

Haavion upean käännöksen luettua ni poistin ensi töikseni oman tekeleeni blogistani. Jo kääntäessäni (mm. sanan ”kumpu” kohdalla) mainittu virsi oli tullut mieleeni, mutta en hetkeäkään ajatellut, että kyseessä olisi sama alkuteksti, sillä englantia puhuvissa maissa sitä lauletaan eri sävelellä kuin mitä se on virsikirjassa.

Haavion ensimmäisen säkeistön käännös on yksi virsikirjan hienoimpia ja rohkeimpia. Ensin alkuteksti:

*There is a green hill far away
Without a city wall
Where the dear Lord was crucified
Who died to save us all.*

Sitten Haavion suomennos:

*Vieraalla maalla kaukana
on kumpu kivinen.
Sen koloon kerran iskettiin
puu ristin muotoinen.*

Säkeistön perusajatus on, että etäällä ja menneisyydessä tapahtui jotain, joka tuodaan laulajaa lähelle tapahtuman konkreettisuutta korostavin ilmaisin. Uskon, että juuri tämä etäisyyden ja ai-neellisuuden solmiminen yhteen koskettaa ihmistä ja on yksi laulun suosion syy. Haavion teksti on tässä vaikuttavaa, miltei kuulee jysähdyksen äänen.

Sama yksinkertainen, ytimekäs sanonta hallitsee tekstiä jatkossa jopa siinä määrin, että kun Haavio katsoo kaiken olennaisen tulleen sanotuksi, hän jättää säkeistöjen luvun neljään alkutekstin viiden sijasta. Hän muuttaa myös muodon henkilökohtaisemmaksi minämuodoksi. Haavio ei käännä jokaista ajatusta. Näin teksti pysyy selkeänä.

Alkutekstin toinen säkeistö puhuu Jeesuksen kärsimyksen suuruudesta:

*We may not know, we cannot tell,
What pains he had to bear.
But we believe it was for us
He hung and suffered there.*

Haavio puolestaan pohtii pikemminkin kärsimyksen mielekkyyttä (sehän on nykyihmisenkin kysymys):

*En, rakas Jeesus, ymmärtää
voi kärsimystäsi.
Vaan luotan, että sovitit
myös minun syntini.*

Cecil Frances Aleksander oli runon kirjoittamisen aikoihin 20-vuotias irlantilaisneiton, myöhemmin piispan rouva. YouTubeissa on laulusta monia versioita. Itse pidän juuri King's College -kuoron esityksestä. Kommenteista päätellen laulu on monien lempilaulu. En tiedä, miksi virsikirjassa on hylätty englanninkielisissä maissa käytetty duurimelodia ja tilalle

ON KUMPU OUTO KAUKANA

There Is A Green Hill Far Away, SDAH 164

Sanat, Cecil Frances Alexander 1848

Suom. sanat, Joel Niininen 27.8.2013

Sävel, Wiljam Horsley 1844

1. On kum-pu ou-to kau-ka-na, kau-pun-gin muu-ris-ta.
 2. Ei ku-kaan pys-ty ker-to-maan sen tus-kan suu-ruut-ta,
 3. Hän kan-toi mei-dän ki-pum-me ja pa-hat te-kom-me.
 4. Ei löy-dy muu-ta aut-ta-jaa, ei tois-ta mak-sa-jaa.
 5. Oi Jee-sus, kal-lis Her-ram-me, on suu-ri ar-mo-si

On Kris-tus siel-lä sur-mat-tu syn-ti-sen puo-les-ta.
 kun kär-si siel-lä Her-ram-me maa-il-man pa-huut-ta.
 Suo meil-le kai-ken an-teek-si, kun hä-neen us-kom-me.
 Niin kal-lis syn-nin hin-ta on; Vain hän voi lu-nas-taa.
 Si-nu-a saam-me ra-kas-taa ja täyt-tää tah-to-si.

Nettisivulta *The Choir of King's College in YouTube* kuultu esitys "There is a Green Hill" oli alkusysäyksenä laulun suomennokseen, johon ryhtyessään kirjoittaja ei vielä tiennyt Jaakko Haavion "upeasta" käännöksestä. Tämän version vahvuutena on alkutekstin helpompi tunnistettavuus. Myös säkeistömäärä on pysytetty samana.

otettu (myös englantilainen!) mollisävel. Vaatiiko suomalainen kansanluonne mollia?

Laulujen käännohistoriassa on muitakin esimerkkejä kahdesti kääntämisestä, jos alkuperäistä tekstiä lauletaan eri sävelellä. Piispa **Herman Råberghin** (1838-1920) laulua "Sabbatsmorgon stilla" lauletaan Ruotsissa eri melodialla kuin Suomessa. Niinpä se käännettiin *Seurakunta laulaa* -kirjaan uutena lauluna "Herran pyhäpäivä meille levon

suo" (n:o 48). Paremmiin tunnettu se on sanoilla "Pyhäaamun rauhaa hiljaa huo-kuu maa" (*Seurakunta laulaa*, n:o 66). Lepopäiväosastosta vielä toinen esimerkki: Laulujen "Kun koitti hetket sapatin" (n:o 51) ja "On lepopäivä koittanut" (n:o 61, säkeistöosa) alkutekstinä on sama **Eric Bergquistin** (1855-1906) runo "Välkommen, dyra sabbatsdag". – Joel Niininen

Seurakunta laulaa -kirjaan Joel Niininen on sanoittanut 11, suomentanut 72 ja uudistanut 35 laulua.

Niin kuin on kirjoitettu

KUVA: S. MARVILLE/REKKO

Eräänä päivänä otin pöydältä kirjan *Suuri taistelu*. Se aukeni luvun 25 kohdalta, jonka otsikkona on ”Jumalan muuttamatomat käskyt”. Luvussa kerrotaan, kuinka taivaassa avattiin Jumalan temppeli, niin että siellä oleva liitonarkku voitiin nähdä. Aikoinaan maanpäällisessä pyhäkössä liitonarkku oli kaikkeinpyhimmissä. Arkussa olevissa laintauluissa on myös sapattikäsky: ”Muista pyhittää lepopäivä” (2. Moos. 20:8).

Raamatun mukaan ”laista ei häviä yksikään kirjain, ei pieninkään piirto, ennen kuin taivas ja maa katoavat” (Matt. 5:18). Jumala ei muuta mitään ilmoittamaansa asiaa. Jokaisen sukupolven maailmassa on saatava sama sanoma hänen tahdostaan. Sen vuoksi Raamattuun kirjoitettua sanomaa ei voi muuttaa, vaan se on otettava niin kuin se on kirjoitettu:

”Seitsemäs päivä on Herran, sinun Ju-

malasi sapatti” (2 Moos. 20:10). ”Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen” (1. Moos. 2:3). Sen paholainen on hylännyt ja siirtänyt tilalle pyhitettäväksi siunaamattoman päivän.

Jumala vihaa sunnuntain pyhittämistä, koska silloin ei tehdä hänen tahtonsa mukaan. Jo Elian aikana Jumala surmautti Baalin papit, jotka yllyttivät Israelin kansaa pyhittämään auringonpäivää.* Paavi pakotti aikoinaan Euroopan valtioiden asukkaita sunnuntain pyhittäjiksi.

Nyt Jumala odottaa uskollisuutta niiltä, jotka aikovat päästä iankaikkiseen elämään. Jeesus tutkii jokaisen kohdalla, mitä taivaan kirjoihin on kirjoitettu. Tutkinnassa selviää, kuka pääsee Jeesuksen mukaan hänen toisessa tulemisessaan. Jumalan tahdon tekemisen lisäksi meidän on otettava Jeesus vastaan syntiemme sovittajana.

Pyhän Henkensä välityksellä Jeesus ohjaa meitä tekemään Jumalan tahdon, niin kuin Jeesuskin teki maan päällä ollessaan. Meidän on rukoiltava nöyryä ja kuuliaista luonnetta, jonka Jumala hyväksyy. Sen jälkeen meidät puetaan pitkiin valkeisiin vaatteisiin, Karitsan veressä pestyihin ja valkaistuihin.

Iloitkaamme ja riemuitkaamme, että Jeesus tulee. – *Vieno Piirainen*

*) ELIAN tapauksessa ei käy ilmi, pyhitettiinkö tuolloin sapatin sijaan jotain muuta päivää, mutta kuvien palvonnalla, prostituution ja ihmishuhrien lisäksi epäjumalanpalvelus sai Israelin hylkäämään sapatin (Jer. 7:30-31; Hes. 20:12-13, 20-21). Pakanakulttien pyhät olivat ilmeisesti luonteeltaan erilaisia, koska Siinain sapatin omaksuminen vaati perusteellista havainto-opetusta (2 Moos. 16). Uusiin epäjumalisiin tottumisiin sujui helposti jo matkalla, ja perillä luvatussa maassa israelilaiset ”riensivät heti” palvelemaan ”rakkaita” epäjumaliaan, koska halusivat ”olla niin kuin toiset kansat” (5 Moos. 32:16,17; Apt. 7:42-43; Hes. 20:16, 24, 32).

MITÄ VIKAA SUNNUNTAISSA? Kirkolla organisaationa on oikeus päättää säännöistään, mutta ei omia toisen firman logoa ja toimia sen nimissä. Pakanallista alkuperää oleva sunnuntai on kaapannut ”pyhyden” alkukristillis-juutalaiselta sapatilta. ”Kahdeksatta” päivää markkinoidaan seitsemännen päivän (2. Moos. 20:10-11) Jumalan auktorisoimana. Tavaramerkkirikos?

Suomalaisena muotoiluna **Marimekon Metsänväki**-kuosin sinisellä koneensa kylkiin maalannut **Finnair** poisti kuvion yksissä tuumin Marimekon kanssa, kun kävi ilmi, että kyseessä oli ukrainalaisen työn kopio. Marimekko pahoitteli tapahtunutta ja irtisanoi yhteistyön plagiaatioon syöllistyneen kanssa (*HS*, 29/5, 30/9 2013; *Keskisuomalainen* 29.5.2013, MTV 3.6.2013). Milloin kirkot yksissä tuumin tekevät kalenteriin punaisella painetulle sunnuntaille samoin?

Ei ole laitonta muistaa ylösnousemusta sunnuntaisin, mutta lauantain pitämistä yleisenä siivous- ja kaupapäivänä tuskin voi ylösnousemuksella puolustaa. Huomattakoon kuitenkin, että *sunnuntaipäivän* ”siunaamattomuus” ei ole estänyt Jumalaa siunaamasta sunnuntain *viettäjiä*. Ehkä vasta uudessa maassa ”koko ihmiskuku” pitää sapatia (Jes. 66:23)? Jotkut jo nyt. – *SM*

Suomessa on kolme ansiomerkkejä jakavaa ritarikuntaa. Suomen Leijonan Ritarikunta myöntää niitä tunnustukseksi huomattavista sotilaallisista tai siviiliansioista. Jokin kansalaistaho ehdottaa henkilöä ritarikunnan hallitukselle, johon kuuluu suurmestari, kansleri, varakansleri ja vähintään neljä jäsentä. Suomen Leijonan suurmestari, tasavallan presidentti, päättää vuosittain yksinoikeudella saajista, joiden nimet julkaistaan itsenäisyyspäivänä 6/12. Päätöksestä ilmoitetaan ansiomerkkiä anoneelle taholle, joka valitsee, missä ja milloin merkki luovutetaan sen saajalle.

Leijonan kiitos

ETRA (Elämäntavat Raittiiksi) -liiton vapaaehtoinen toiminnanjohtaja, Ritva Kuusisto, sinulle on myönnetty Suomen Leijonan Ritarikunnan ansioristi. Millä perusteella?

– Tunnustukseksi elämäntyöstäni monipuolisen kansalaistoiminnan kehittäjänä. Olen ollut perustamassa useita järjestöjä, edistänyt kansallisella ja kansainvälisellä tasolla mm. imetystä, vastuullista vanhemmuutta, raittiutta, tupakointimattomuutta ja yleisesti terveitä elämäntapoja.

Tasavallan presidentti myönsi ansiomerkkin itsenäisyyspäivänä 2012, mutta sait sen toukokuussa 2013 Raittiuden Ystävien 160-vuotisjuhlassa. Miten toimintasi liittyy kyseiseen järjestöön?

– Vuonna 1994 valtiovallan vaatimuksesta Suomen raittiusjärjestöt fuusioitiin neljäksi pääjärjestöksi. Elämäntavat raittiiksi -liitto (ETRA ry) tuli osaksi Raittiuden Ystävät ry:tä. Olin tuon järjestön terveyskasvatussihteerinä, suunnittelijana ja kouluttajana, kunnes pari vuotta sitten jäin eläkkeelle.

Mikä motivoi, mistä energiaa ”Leijonan” mittaiseen elämäntyöhön?

– Uskon, että Jumala suunnittelee jokaisen lapsensa elämän niin, että hänen johdatuksessaan myös innostumme niistä asioista, joihin hän meitä kutsuu. Pyhä Henki antaa rakkautta ja eläytymiskykyä

niiden ihmisten elämään, joiden hyväksi toimimme. En ole erityisesti suunnitellut uraani, vaan olen lähes aina ollut innostunut toiminnasta, joka on kullekin päivälle tarjoutunut.

Miten olet luonut yhteyksiä tahoihin, joiden puitteissa olet vaikuttanut?

– Oma rajallisuus ja vision suuruus estää pitämästä itseään korvaamattomana. On tärkeää innostua itse, mutta vielä tärkeämpää innostaa muita, etsiä tapoja motivoida erilaisia ihmisiä löytämään oma paikkansa. Kun visio on iso, näkee muitakin järjestöjä tai julkisia toimijoita, joilla on jossain asiassa yhteisiä tavoitteita oman vision kanssa. Siitä on hyvä lähteä liikkeelle. Syntyy yhteistyö, jonka lähtökohtana eivät ole vain omat ambitiot.

Pakkosiirtolaisina Babyloniassa israelilaisten käskettiin harrastaa kaupunkinsa parasta. Miten ”tuonpuoleiseen” suuntautuneena kristittyinä voisi parhaiten kantaa ”tämänpuoleista” kansalaisvastuuta?

– Kiitospuheessani Raittiuden Ystävien 160-vuotisjuhlassa sanoin: ”Minulla on erityinen ilo esitellä teille yhteiskuntamme todelliset vaikuttajat ja päättäjät. Olkaa hyvä ja kätelkää vierustoverianne!” Jokainen vaikutamme ja teemme päivittäin tärkeitä päätöksiä, joilla on sekä ajallista että ikuisuusarvoa. Maailman muuttaminen on mahdotonta – kaikkihan sen tietävät. Mutta sitten on niitä, jotka eivät sitä tiedä, ja he muuttavat maailman.

– Ritva Kuusisto/sm

– *Pääsiäisenä apostoleilla oli mahdoton urakka edessään. Helluntaina lähes kaikki oli mahdollista. Pyhä Henki antaa rakkautta ja eläytymiskykyä niiden ihmisten elämään, joiden hyväksi toimimme, sanoo Ritva Kuusisto.*

KUVALASKO KUUSISTO

Appelsiini eväänä, sandaali tyynynä tytöllä Cebun kadulla tasokkaan Chong Hua -yksityyssairaalan sisäänkäynnin lähellä.

KUVA: ESKO MÄKIVIERIKKO

A Better Life -säätiön mukaan Filippiinien katulapsista noin 2/3 työskentelee kadulla, mutta asuu kotona (jotkut jopa käyvät koulua), osa myös asuu kadulla haluamatta pitää yhteyttä mahdolliseen perheeseen; 5-10 % on täysin hylättyjä. Ruotsissa on äskettäin puhuttanut tapaus, jossa filippiiniläisiä lapsia on raiskattu ruotsalaisen miehen ohjeiden mukaan ja filmit välitetty hänelle internetin kautta. Lapsiaan ”palveluun” myyneet vanhemmat puolustelelevat tekoaan köyhyydellä, samoin tekijät, jotka naapureittensa ja sukulaistensa lapsia ovat tähän tarkoitukseen ”ostaneet” (*Aftonbladet* 30/9 2013).

Cebun katulapset ja -perheet

Katulapsia lienee kaikissa maailman metropoleissa. Filippiinien suurkaupungeissa, kuten Cebussa, kokonaiset perheet voivat elää kadulla. Nämä perheet kuuluvat Mangyan-heimoon, jonka ihonväri on tummempi kuin valtaväestön. Vaikka varsinaista kastijakoa ei ole, heitä pidetään yleensä alempiarvoisina.

Katuperheet elävät ”kädestä suuhun” – kaupustellen tai kerjäten. Lasten koulunkäynti on mahdotonta, joten he eivät opi lukemaan eivätkä kirjoittamaan. Jotkut lapset ja nuoret ansaitsevat muuttaman lantin laulaen tai soittaan. Heitä nähdään myös sukeltelemassa ja etsimässä kolikoita, joita ihmiset ovat heitelleet veneistä tai laiturilta syvälle mereen.

Cebussa on kansalaisjärjestöjä, jotka tarjoavat katulapsille koulutusta, läitshoitoa, psykososiaalista tai muuta heidän kehitystään tukevaa apua. Lähes miljoonan asukkaan kaupungissa tarve kuitenkin kasvaa jatkuvasti. Joskus katulapset karkaavat asuntoloista, koska kadulla on vapaampaa: saa tehdä mitä haluaa ja mihin on tottunut.

Kaukaa vuorilta paremman elämän toivossa kaupunkiin hakeutuneista Mangyan-heimon jäsenistä osa päätyy kadulle. Luku-, kirjoitus- ja kenties laskutaidottominakin he ovat helposti huijattavissa markkinoilla myydessään maansa tuotteita, kuten banaaneja.

Siinä missä valtaväestön lapset saattavat kokea kouluissaan luokkahuonepulaa kaukaisimpien seutujen Mangyanlapsilla ei ole edes koulua. Ehkäistäkseen lukutaidottomuudesta johtuvaa syrjäytymistä mangyanit ovat organisoineet omia ”lukutaitokouluja” alkuperäiskansojen kehitysohjelman IDPIP:n ja Etelä-Luzonilla toimivan filippiiniläisen United Church of Christ -kirkon kanssa.

Adventtikirkolla on tietävästi ainakin Manilassa tukitoimintaa asunnottomille, työttömille ja katulapsille. ADRA auttaa etenkin katastrofitilanteissa.

Kaikkien tahojen apua tarvitaan kiipeästi. Köyhän maan vielä kehittymätön sosiaalihuolto ei pysty vastaamaan valtavaan tarpeeseen. Sitäpaitsi avustuksiin tarkoitetut varat voivat korruption vuoksi päätyä väärin taskuihin.

– Esko Mäktivierikko

Hyödyllisiä, mutta ei idiootteja

Jos köyhyys on
a) **omaa syytä**,
karman laki, kuten
buddhismi ja hindu-
ismi opettavat,
b) **hyve**, jollaisena
fransiskaani
ja dominikaani
sääntökunnat sitä
tavoittelevat,
c) **haaste** yrittää
yhä sisukkaammin,
kuten suomalainen
ennen vanhaan teki,
onko köyhien
auttaminen
karhunpalvelus?

Musiikkia jeepneissä
omatekoisin soittimin.

Aineellinen ahdinko ei ainoastaan masenna mieltä, vaan nykytutkimuksen valossa vaikuttaa myös älylliseen suorituskyykyyn (niukkuus heikentää, runsaus parantaa tuloksia). Jos köyhien koko kapasiteetti halutaan optimaaliseen käyttöön köyhyiden voittamiseksi, kannattaa auttaa (BBC, 30.8.2013). Nurinkurista on se, että äärimmäisin köyhyys sijoittuu luonnonvaroiltaan maailman rikkaimmille mantereille (Afrikka, Aasia, Etelä-Amerikka). **Vastaanottajista** valtaosa (Latinalaista Amerikkaa lukuunottamatta) on ei-kristillisiä maita, kun taas suurimmat **antajat** ovat lähes poikkeuksetta kristillisiä. Pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden virta taas käy ei-kristillisistä kristillisiin.

Ovatko kristityt ei-kristilliselle maailmalle, niin kuin vasemmistointellektuellit aikoinaan kommunistiselle: hyödyllisiä idiootteja? Näin eräs opettaja muisteli Ruotsista 1970-1980-luvulla ahkerasti Itä-Saksaan suuntautuneiden opintomatkojen tarkoitusta. Samalta ideologiselta kaudelta lienee peräisin vastikkeettoman avun dinosaurus. Mammuttimaiset, poliittisille toimijoille vyörytetty summat eivät ole vakiinnuttaneet demokratiaa eivätkä murtaneet köyhyyttä ylläpitäviä yhteiskuntarakenteita. Niinpä Ruotsikin on alkanut ehdollistaa kehitysapuaan, jopa harkita sen lopettamista nykymuodossaan. Suomessa monen auttamishalua on horjuttanut uutisointi, jonka mukaan välikädet kahmivat ”kermat päältä” (jopa 60-90 % avustusvaroista). YK:n kautta tai valtiolta valtiolle maksetun tuen hävikki voi olla sitäkin suurempi korruptoituneen hallinnon käsissä.

Tunnettuus ei takaa rahan optimaalista käyttöä. Ruotsissa **Läkare utan gränser** on arvostellut ministerin ja tämän valtiotervein palkan (4 vuodesta yht. 20 milj. kr) maksamista kehitysapuvaroista. Sen omat *hallintokulut* (19,4 milj. kr), *välilliset operatiiviset kulut Brysselissä* (28,3 milj. kr) sekä *media & mielipiteenmuodostus* (6,4 milj. kr) lohkaisivat v. 2012 yhteensä 54,1 milj. kr.* USA:n liittovaltio antoi v. 2010 ulkomaanapua 39,4 miljardia dollaria (1,1 % BKT). Laatuvertailussa (quality-adjusted aid) v. 2002 se jäi 21 maasta sijalle 20 Pohjoismaiden, Alankomaiden, Ranskan, Belgian ja Sveitsin muodostaessa kahdeksan kärjen.

Hyödyllisiä, mutta ei idiootteja

Kannattavinta on käyttää läpinäkyviä (kontrolloitavia) kanavia, joiden projektit ovat realistisia ja hyötysuhde (tulos panokseen nähden) korkea. Kannattamattominta on lakata auttamasta: ”Tehtäkö hyvää ja lainatkaa, vaikka ette uskoisikaan saavanne takaisin. Silloin **teidän palkkanne** on suuri ja te olette Korkeimman lapsia, sillä hän on hyvä kiittämättömille ja pahoille” (Luuk. 6:3). Entä käsky ”tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni” (Matt. 28:19) – onko sillä globaali mandaatti? Vastaukseksi voi kysyä: Mitkä maat *eivät* kehitysapua tarvitse? Mitä yhteistä niillä on? Mainittulla ”laatulistalla” on yksi ei-kristillinen maa (Japani), loput 20 kristillisiä, joista 15 protestanttisia. Sekularisoituneenakin. – SM

* 16,85 % lahjoituksista 321 milj. kr:sta, yli 12 % koko budjetista 437 milj. kr, jossa 116 milj. kr SIDA:lta. Lähteet: BBC 30.8.2013; OECD, DAC List of ODA Recipients; www.unohrlls.org; www.globalissues.org (David Roodman: *An index of Donor Performance*); Hymy 14.8.2010; Läkare utan gränser, *Årsredovisning 2012*; *ChicagoTribune.com*: ”Foreign aid: Who gets what”; sverigesradio.se/sida; *Aftonbladet* 25.9.2013

Menikö Genomi metsään?

Suomalaiset ovat muita eurooppalaisia väkivaltaisempia humalassa?

Suomalaisten geeneissä on erityinen, juuri päihtyneenä aggressiivisuuden laukaiseva tekijä: geeneistä johtuva häiriö verensokerin säätelyssä saa verensokerin putoamaan helposti. Matala verensokeri tekee henkilöstä poikkeuksellisen impulsiivisen, ärtyisän ja raivokkaan.

– Kun tämä yhdistyy alkoholin estoja laukaisevaan ja sosiaalisia taitoja heikentävään vaikutukseen, summavaikutus on silloin tällöin tappava, sanoo psykiatri **Hannu Lauerma**, jonka mukaan Suomessa henkikiroksista 80 %:ssa alkoholilla on ratkaiseva osuus. Se on enemmän kuin useimmissa muissa maissa. (*Italehti*, 6.9.2013). Vähensivätkö henkikirokset syömällä kunnolla!?

Moni tietää alkoholin käyttäytymistä muuttavan vaikutuksen. Ainakin läheiset sen tietävät. Mukavasta perheenisästä tulee päihtyneenä väkivaltainen. Ehkä ei aivan turhaan Raamatussa varoiteta: ”Viinissä on rehentely, oluessa rettelö, päihtyneenä hoippuva on älyä vailla”

(San. 20:1). ”Älkää juopuko viinistä, sillä siitä seuraa rietas meno, vaan antakaa Hengen täyttää itsenne” (Ef. 5:18).

Paavaliin aikana tunnettiin vain viini, jossa alkoholi syntyy käymisen tuloksena. Viini on verrattain mieto alkoholijuoma (enintään 22 tilavuusprosenttia alkoholia). Mitähän Paavali olisi sanonut tislauksen avulla saatavista alkoholijuomista, joissa on yli 22 % alkoholia? Entä pirtusta, jossa sitä on aina 96 %:iin asti?

– *Esko Mäkiwierikko*

Genomi, perimä: eliön/yksilön/ryhmän yhden solun geeninen kokonaisuus

KUVA: S.M.S.

”Suomessa lähes 20 naista/v kuolee perheväkivallan uhrina. Väkivaltakulttuuria on, joskin ilman mitään tiettyä syytä...” (Q&A With Ambassador Jarmo Viinainen, 13/12 2009). *Tasa-arvoa vai arvottomuuden tasausta, väkivallan kohteena on yhä useammin mies – sitä mukaako, mitä useampi nainen juo?*

KUVA: HAMELIMELAND

”Kutsukaa häihin keitä vain tapaatte” (Matt. 22:9).

Päihnteestä juhla juomaksi

Hengellisen humalan yleisin oire lienee uskon ja Jumalan pitäminen **yhden tekevänä**: ”juomisen pöhöttäminä lojuvat raskaan viininsä ääressä ja sanovat itsekseen: ’Ei Herra tee hyvää eikä pahaa.’” (Sef. 1:12). **Ahneus, vallanhimo ja harhaopit** vievät arvostelukyvyn, aiheuttavat riippuvuutta ja saavat tappamaan

(Ilm. 14:8; 17:2-6; 18:3, 6-7, 23-24). Jeremia ei ollut ”istunut juhlimassa iloisessa seurassa” (Jer. 15:17), silti hän koki olevansa kuin ”juopunut, kuin mies, joka viinistä horjahtelee” kuullessaan **järkyttäviä uutisia** kansansa tilasta ja tulevasta kohtalosta (Jer. 23:9).

Tuskan ja ahdistuksen maljan jokainen tahtoisi jättää väliin: ”Menköön tämä malja minun ohitseni.” ”Ota tämä malja minulta pois” (Matt. 26:38-39, 42; Mark. 14:36; Luuk. 22:42). Maljan, joka ei mennyt ohitse, Jeesus tyhjensi yksin. Kun hän seuraavan kerran kohottaa maljansa, hän juo ”uutta viiniä **teidän kansanne**” (Matt. 26:29; Mark. 14:25). ”Turmellun” (Ilm. 6:6 VKR) viinin sivuvaikutuksia ”Isän valtakunnassa” nautittavalla juhla juomalla ei ole. Kenelle tämä kaikkien aikojen ”skål”, kaikkien ”terveydeksi”, tarjotaan? ”Tule Herrasi ilojuhlaan!” sanotaan ”vähässä uskolliselle” – saamallaan talenteilla Herransa eduksi asioinneelle (Matt. 25:21, 23). – *SM*

Uskomatonta, järjetöntä – ja totta

Onko järjellistä, että terveydenhoidon kustannukset henkilöä kohti ovat Suomessa lähes nelinkertaiset Tsekkiin verrattuna? Kuormittaa muita taakoilla, jotka voi itse kantaa, ei ole kristillistä. Elämäntapa-talenteilalla viisaasti asioiva saa suoran hyödyn itselleen, kansanterveys tulee kaupanpäälliseksi.

Tsekki (10,5 milj. asukasta)

Terveydenhoitokulut 2011: n. 8,6 mrd €

819 €/henkilö/vuosi

- Alkoholi riippuvaisia 500 000 - 700 000
- Alkoholihaittojen kulut 2011: n. 58 milj. €

Lähde: *Prague Daily Monitor*, 6.9.2013

Suomi (5,2 milj. asukasta)

Terveydenhoitokulut 2011: 17,1 mrd €

3.165 €/henkilö/vuosi

- Alkoholi riippuvaisia 300 000 - 600 000
- Alkoholihaittojen kulut 2012: 0,9 - 1,1 mrd €, josta 99 % seurauksiin, 1 % ennaltaehkäisyyn
- Alkoholi työkäisten kuolinsyy n:o 1:
joka 6. mies, joka 10. nainen

Lähteet: Tilastokeskus: Väestö

THL (=Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitos):

Terveydenhuollon menot ja rahoitus 2011

THL: *Päihdetilastollinen vuosikirja 2012*

Miksi Pappa juo?

Suomessa joka neljäs mies parhaassa pappaiässä (65-70) on alkoholin riskikäyttäjä. Mummot tulevat hyvää vauhtia perässä. Miksi?

Käytön syyt: hauskanpito, juhlinta, sosiaaliset tilaisuudet, lääkkeenä, aterian yhteydessä, elämän tarkoituksettomuus, ahdistuksen/yksinäisyyden/masennuksen lievittäminen, ajankulu, koska muutkin käyttävät

Riskikäyttö

65-70-vuotiaista miehistä 25 %

71-80-vuotiaista miehistä 20 %

81-90-vuotiaista miehistä 10 %

Lähde: Sirpa Immonen: *Perspectives on alcohol consumption in older adults*, väitöskirja 2012

VALLAN "KUMOUS" *Ei sovi kuninkaille viinin juonti eikä ruhtinaille olutmaljan kallistelu* (San. 31:4, 5). Diplomaateille YK:ssa runsas alkoholin käyttö on suorastaan "kulttuuriin" kuuluvaa: – Se on jääne 1950-1960-luvulta, selittää **Richard Gowan**, YK-asiantuntija New Yorkin yliopistosta. **Pamela Vandyke-Pricen** mukaan diplomatia ja alkoholi ovat kuuluneet yhteen paljon kauemmin, ainakin mainiosta vallankumouksesta lähtien (1688). Gowan toteaa, että USA:n "kainoon pyyntöön" säilyttää kokoustilat päihdevapaana vyöhykkeenä edustajat "maailman kansojen tärkeimmässä yhteistyöjärjestössä" vastasivat kuin teini-ikäiset vanhempiensa nuhteisiin: ei mitään vaikutusta. New Yorkin pormestari yrittäää kitkeä epäterveitä tapoja kaupungistaan, mutta YK:n päämajaan Manhattanilla hänen valtansa ei yllä. Tupakointikieltokin omaksuttiin siellä vasta v. 2008, vuosia muuta yhteiskuntaa jäljessä (*The New York Times*, 7.3.2013).

Onnellinen sinä, maa, jonka ruhtinaat viettävät pitonsa oikeaan aikaan – arvokkaasti, eivät juopotellen! (Saarn. 10:17). Juopottelemattomuus ei YK:ssa koske aina edes työaikoja: joulukuun 2012 budjettineuvotteluissa ainakin yhden edustajan kerrotaan voineen pahoinliian alkoholin vuoksi. Toivottavasti Suomen YK:n suurlähettiläs **Jarmo Viinanen** henkilökuntineen ei ole omaksunut tätä "kulttuuria" ja pilaa hyvää mainetta, joka Suomella on ollut liittymisestäään lähtien (1955). Vai onko niin kuin Mosambikissa maataan edustanut ruotsalainen **Maj-Inger Klingvall** toteaa: "Diplomaattina minulta odotetaan, että kellarini on täynnä viiniä vieraita varten" (*Accent 7/2013*)?

Nyt meneillään olevassa 68. yleiskokouksessa Suomi on puhunut mm. vammaisten puolesta. – Joka seitsemäs ihminen maailmassa on vammaainen, mutta heitä ei ole huomioitu missään YK:n 189 jäsenmaan v. 2000 sopimissa vuosittuhattavoitteissa, huomautti kehitysministeri **Heidi Hautala** puheessaan 23.9.2013 (Suomen YK-nettisivu, 27.9.2013). Miten tavoitteet, kuten köyhyyden puolittaminen vuoteen 2015 mennessä, toteutuvat, selviää parin vuoden kuluttua.

Alkoholi tuskin edistää asiaa: *Juopuessaan he unohtavat lait ja jättävät köyhät oikeutta vailla* (San. 31:5). YK:n mahdollisuuksille jää kuitenkin pieni "porsaanreikä": *Jos löydätte yhden ainoankaan, joka tekee oikein, joka on rehellinen ja uskollinen, niin minä armahdan kaupunkia* (Jer. 5:1). Absoluuttisena vähemmistönä on mahdollista käyttää tätä Jumalan tilastomatematiikan vaikutusvaltaa hyvien asioiden puolesta ja olla tuo "yksi ainoa". – SM

Olosuhteiden ja sodan vuoksi Sallin koulunkäynti jäi puutteelliseksi, mutta ”Herran pelko on viisauden alku” (Ps. 111:10). Sen avulla hän selviytyi hyvin elämässään.

Alttiuden esikuva

Salli Raakkeli Kuusisto pääsi toivomaansa lepoon 3.5.2013 Lindesbergin sairaalassa, Ruotsissa. Hän syntyi Kauhajoella 15.9.1929 neljäntenä maalaiskodin viidestä lapsesta Mummun (isänäidin) toimiessa kättilönä. Kun Salli oli 6-vuotias, isä sairastui tuberkuloosiin ja kuoli. Äidin jäädessä yksin viiden lapsen kanssa Mammu oli suureksi avuksi. Sotatallena 1939-40 Salli asui hänen luonaan.

Uskonto oli arvostettu asia Sallin lapsuudessa. Hartaana luterilaisena Mammu halusi johdatella lapsenlapsiaan taivaan tielle. Ennen miehensä kuolemaa myös Sallin äiti oli kokenut hengellisen herätyksen. Sallin ollessa 16-vuotias Kauhajoelle tuli adventtikirkon työntekijä. Sanoma puhutteli. Pastori **Erkki Luukko** kastoit Sallin ja hänen nuorimman sisarensa Tervajoella 23.3.1947. Aiemmin helluntaistävissä kastetut äiti ja vanhin sisar liittyivät hekin adventtiseurakuntaan. Kasteen jälkeen Salli lähti kirjallisuustyöhön ja menestyi siinä hyvin. Voimat kuitenkin loppuivat, ja hän palasi kotiin. Pienestä pitäen kaikkiin maatalon töihin tottuneena hän sai vuodeksi työpaikan hyvässä maalaistalossa. Seuraavat kuusi vuotta hän oli kesäisin puutarhatyössä Toivonlinnassa ja talvisin kotona tehden käsitöitä ja kutoen kangaspuilla mm. mattoja ja hetekanpeitteitä.

Vuonna 1955 hän tuli Nyhyttaniin (tuolloin Nyhyttan Kurort och enskilt sjukhem) ”kesäksi”, kuten hän ajatteli. Nyhyttanista tuli kuitenkin kotipaikka

loppuiksi ja sen keittiöstä työpaikka.

Seurakunnassa monilahjakas, ahke-
ra ja tarmokas Salli oli aktiivinen etenkin avustuspalvelu Dorkaksessa johtaan monien vuosien ajan avustustyötä ja ompeluseuraa, joiden toiminnalla rahoitettiin ulkomaille suuntautuvaa apua. Suurin syy oman talon rakennuttamiseen 1980-luvun puolivälissä oli todennäköisimmin se, että hän voisi vastaanottaa enemmän vaatteita ja lajitella ja pakata niitä talon sisustamattomalla vintillä. Hjälpaktioniin hän osallistui ahkerasti joka syksy.

Tullessani 1984 Nyhyttaniin lääkärikäsi ja tutustuessani Salliin sekä potilaana että avuliana naapurina ja ystävänä opin tuntemaan todella hyvämuistisen, humoristisen, rehdin, suorasukaisen, anteliaan, ja vieraanvaraisen ihmisen, joka ajatteli enemmän muita kuin itseään.

Raamattu, hengellinen kirjallisuus ja kasetit oliva Sallille ”jokapäiväistä leipää”. Lehtien, radion ja TV:n välityksellä hän pysytteli ajan tasalla niin Kauhajoen, ruotsinsuomalaisten kuin koko maailman asioista. Kortein, kirjein ja puhelinsoitoin hän piti yhteyttä sukulaisiin ja ystäviin.

Sisältörikkaaseen elämään mahtui myös paljon koettelemuksia, mm. pitkäaikaista lääkehoitoa ja kirurgisia toimenpiteitä vaativia sairauksia. Parin viimeisen vuoden aikana Salli oli usein sairaalahoidossa Lindesbergissä. Kun hän ei enää jaksanut tulla kirkkoon, suomalaisryhmä piti raamatuntutkistelut hänen luonaan. Samoin maanantaisin koontuva pieni esirukousryhmä.

Vaivojaan valittamaton Salli oli ihmeteltävän aktiivinen, kunnes uupumus voitti ja toivomus päästä lepoon vahvistui.

Siunauksen Nyhyttanin kirkossa 22.5.2013 toimitti pastori **Lars Gille**, joka vaikuttavasti kertasi Sallin elämänavaiheita ja esikuvallista merkitystä. Kaipeamme, mutta olemme kiitollisia, että hän saa nyt levätä ylösnousemusaamuun, jolloin – toivomme mukaan – tapaamme jälleen.

– Eila Jutila-Jansson

Syksyn 2013 vierailijoita

5/10 *Kauko Puottula* (vapaa tutkija, Suomesta)
 19/10 *Eija Olsson* (kirurgi, Ockelbosta)
 2/11 *Tuula Löwndahl* (op./rehtori emerita, Suomesta)
 7/12 *Armo Kuoppakangas* (pastori, Suomesta)
 Raamatuntutkistelu klo 10, jumalanpalvelus **11.15**, Suomen vierailijoiden kohdalla mahdollisesti myös **13.30**.
Paikka: Olof Palmes gata 25, 3. krs, Tukholma.
Tiedustelut: sihteeri *Tuulikki Hagström* **08-500 81 907**
Seuraa myös ilmoituksia: *Ruotsinsuomalainen*, s. 3
Kotisivu: www.ylasali.se

Puheet kuultavissa kotisivulla ja saatavana CD-tallenteina. Tilaukset: *Helena Tanttari* puh. **08-768 46 87**

YLÄSALI – Tukholman suomalaisen adventtiseurakunnan yhteislehti, on avoin foorumi, johon kuka tahansa voi lähettää kirjoituksiaan. Kirjoittaja vastaa sisällöstä. Toimituksella on oikeus muokata tekstiä. Tilaukset & osoitteenmuutokset kirjallisesti tai netissä.

SRK:N VASTAAVA
Eeva-Liisa Vihermä
0176-124 05

SIHTEERI
Tuulikki Hagström
08-500 81 907

ADRA - HJÄLPAKTION

Pg 90 07 21 -2 Tiedonantoihin n:o 35

Hjälpaktion = Sympatiaa!

Suomen Adventtikirkon keräyksen SYMPATIA-nimeen ihastuneena Ruotsin ADRA-johtaja, **Carsten Berglund**, käytti sitä mieluusti myös Ruotsin HJÄLPAKTIONISTA Yläsalissa 21.9. SYMPATIA-nimi tuli käyttöön 1970-luvulla **Pekka P. Peltosen** aloitteesta. Suomen ADRA-johtaja, **Heimo Lempinen** vieraili 28.9. Viesti: Kannattaa auttaa NYT!

Carsten Berglund Heimo Lempinen

KUVAT: ESKO MAKVIERIKKO

ADRA – kun haluat tietää, mitä teetät

RATKAISU YS -KILPAILU 2013-2

1	S	I	I	M	E	S		4	R	O	H	D	O	6	T			
	A			A		A			O		I				A			
	M		7	U	K	S	I		8	T	U	K	9		V			
10	M	E	L	U			11	R	A	E		13	I	L	M	A		
	A		O		14	H	A	A	V	15	A		O			U		
16	L	A	S	17	K	O	S		18	A	J	19	A	T	U	S		
				20	O	I				21	A	I						
22	R	A	23	V	I	T	24	A		25	A	J	E	26	T	U	27	S
	A		A			28	O	N	29	T	U	A		I				U
30	S	A	H	31	A		32	T	E	L		33	A	L	K	O		
	V		34	A	N	S	A		35	I	L	M	I					L
	A			T			J			I		M						E
36	T	U	H	O	T	A			37	T	I	E	H	Y	T			

Ruotsissa on neljän vuoden ajan maksettu kehitysapuministerin ja hänen valtiosihteerinsä palkkaa (yht. 20 milj. kr) avustusmäärärahoista. Sillä summalla ADRA olisi voinut mm opettaa 200 000* naista Bangladeshissä lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan, tai jakaa siemenviljaa 800 000* perheen elannoksi Malawilla. Ruotsin kehitysavun (38,8 mrd kr/v) käyttöä valvonut SADEV** (kulut 25 milj. kr/v) on lakautettu ”tehottomana”. Nettikansa moittii Ruotsia naivuudesta, miljardien uppoamisesta mustaan aukkoon (esim. YK:lle kolmen viime vuoden aikana maksettujen 24 mrd kr:n kohtalosta ei ole tietoa), journalistit puhuvat tukeellisuudesta (bidragsindustri). ADRA:lle antava tietää, mihin rahat menevät. ADRA on käsityötä, lähityötä – kauanakin (120 maassa). – SM

*) ADRA-2013-esitteen hintaesimerkkien mukaan. **) Swedish Agency for Development Evaluation.
 Muut lähteet: *SvD* 25/9, 30/9; *Forum Syd*/ *Rylander* 24/9; *SVT* 10/8 2013

Vanhaa kamaa

HORISONTTI

Reliktillä tarkoitetaan jäännettä varhaisemmalta ajalta. Esimerkkinä biologisesta reliktestä on saimaannorppa, joka jäi eristykseen jääkauden yhteydessä.

Kaikki reliktit eivät kuitenkaan ole biologisia. Muistoja menneisyydestä voi löytyä yllättävistä paikoista. Noustessasi kierreportaita huomaat, että ne kiertyvät lähes aina vastapäivään – miksi? Kysymyksessä on historiallinen relikti. Keskiajalla kierreportaita rakennettiin lähinnä linnojen torneihin. Jos linnaa vastaan hyökättiin, puolustajien viimeinen turvapaikka oli torni. Sen jyrkästi nousevat portaat rakennettiin kiertymään vastapäivään, ja kaide asennettiin vain ulkolaidalle – siis nousijan oikean käden ja laskeutujan vasemman käden puolella.

Mitä merkitystä tällä sitten oli? Yli 90 prosenttia ihmisistä on oikeakätisiä. Portaita ylöspäin nouseva hyökkääjä otti tukea kaiteesta oikealla kädellä, siis samalla, jossa hänellä oli miekka. Puolustaja sen sijaan saattoi tukeutua kaiteeseen vasemmalla ja miekkailla oikealla kädellään. Vastaavanlaiseen reliktiin törmäsin vuosia sitten Jerusalemissa. Vanhaankaupunkiin johtavan Jaffaportin läpi ei voi kulkea suoraan, vaan on tehtävä portin pimeässä ja ahtaassa solassa suorakulmainen käänнос vasemmalle.

Kysymyksessä on muinoin käytetty keino hankaloittaa vihollisen rynnäkköä: jyrkässä käännökssä vasemmalle hyökkääjän oikealla puolellaan kantamien aseiden pistimet töksähtelivät porttisolan seinään, mikä hidasti hyökkäystä. Näin ennen vanhaan. Tämän päivän ohjuksia portin mutkat eivät estä. Nyt Gazasta Israeliin ammuttuja raketteja pyritään torjumaan Iron Dome-ohjuspuolustusjärjestelmällä.

Pysähdyn pohtimaan, mikä kaikki yhteiskunnassa, seurakunnassa, tavoissamme, uskomuksissamme, ehkä uskossammekin, on reliktiä – jäännettä jostakin, jolla aikoinaan on ollut merkitystä, mutta tänään ei. Luotammeko liikaa vanhaan kamaan? Säilytämmekö turhiksi käyneitä mutkia? Kiillotammeko muinaismuistoja, vai elämmekö tätä päivää?

Vihollinen, sielunvihollinenkin, hyökkää tänään uusin asein. Onko puolustukseni pahaan vastaan ajan tasalla, vaiko ehkä relikti, kuten Ruotsin puolustusvoimat, jotka komentajansa taannoisen arvion mukaan riittävät vain viikon vastarintaan?

– Ari Laitinen